

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. III. De Ceremoniis Baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

profundius humiliaremur, & appareret quantum divina gratia indigeamus. Tertia, ut homo circumferendo lapsus sui testimonium magis agnosceret beneficium redemptoris. Vide *D. Thomam q. 69. a. 3. & Suarez ibidem in Commentario.*

QUAESTIO III.

De Ceremoniis Baptismi.

O LIM duobus tantum anni temporibus, scilicet in Paschate & Pentecoste Baptismus conferri consueverat: quibus diebus baptismalis fontis aqua rite consecratur. Immo alio tempore conferri prohibebatur extra casum necessitatis, ut patet ex *c. Non ratione* 1. & *c. Duo tempora* 12. de *Consecr. dist. 4.* Quem ritum ex Apostolico provenire instituto indicat *Rituale Romanum Tit. de Baptismo adultorum.* Quod intellige de adultis: nam parvulis Ecclesia Romana semper conferebat; et si alibi, signanter in Gallia, citra necessitatem non conferretur etiam parvulis extra duo anni tempora. Quamvis autem hic mos quoad obligationem exoleverit: nihilominus, juxta *Rituale Romanum Tit. de tempore & loco administrandi Baptismum*, illum quantum fieri commode potest, in adultis baptizandis, nisi vita periculum imminet, retineri debet, aut certe non omnino praetermitti, praecipue in *Metropolitans aut Cathedralibus Ecclesiis.*

Solebat autem istis temporibus conferri Baptismus cum magna solemnitate & variis ritibus seu ceremoniis, partim praecedentibus, partim comitantibus, partim consequentibus Baptismum. Et in primis Baptismus necessario praecedebat Catechismus. Substantialis quidem, consistens in sufficienti instructione & doctrina rerum fidei, est necessarius velut ex natura rei, supposita institutione & sine Baptismo, ad convenientem ejusdem usum. Ceremonialis autem requirebatur ex instituto Ecclesiae, consistens in quodam speciali modo & ordine ab Ecclesia instituto in Catechumenorum instructione & praeparatione ad Baptismum.

In primis autem quicumque volentes animum fidei Christianae applicare catechizandis aggregabantur in ordine ad audiendas res fidei; generali nomine dicebantur Catechumeni. Quorum duo erant genera. Unum illorum, qui necdum Baptismum petierant; & hi vocabantur Auditores seu audientes. Alterum eorum, qui jam Baptismum petierant; & hi vocabantur Competentes, quasi Baptismum cum aliis petentes, autem in Lecti, scilicet ex ceteris.

Secundo instituebatur scrutinium, id est examen, quo explorabantur animi penitentium circa fidei firmitatem, idque divertitur odere & frequenter: nempe septies, ut

Henricus Sum. Theol. Pars IV.

habet Bellarm. *l. 1. de Bapt. c. 25.* Praecipuum erat tertium scrutinium, quod fiebat feria quarta post Dominicam quartam Quadragesimae. Tertia ceremonia erat abrenuntiatio Satanae, quae saepe fiebat tempore scrutinii. Ejus formam tradit *Clemens Romanus l. 7. consilii. c. 42.* Quarta erat fidei professio, quae tum tempore scrutinii, tum tempore Baptismi fiebat Symboli recitatione. Quinta, signum crucis fronti & pectori Catechumendi impressum. Sexta, exorcismus, id est, adjuratio demonis certis precibus facta; ut recedat ab homine baptizando. Septima, exsufflatio ipsi exorcismo annexa. De qua *August. lib. 6. contra Jul. cap. 5.* inde probans contra eundem esse peccatum originale in parvulis non baptizatis, ait: *Id tu commemorare timuisti, tamquam ipse ab orbe toto exsufflandus esses, si huic exsufflationi, quae princeps mundi a parvulis ejicitur foras, contradicere voluisses.* Octava, gustatio salis quod Catechumenis dabatur gustandum in signum caelestis prudentiae & sapientiae, quam tunc Catechumeni debebant gustare; & addiscere. Illius meminit *Carthaginense III. c. 5.* Nona, tactus narium & aurium cum saliva ad exemplum Christi *Matth. 7.* tactus aurium ut aperirentur aures (inquit *Ambrosius l. 1. de Sacram. cap. 1.*) ad sermonem & ad eloquium Sacerdotis: narium ut baptizandus bonum odorem accipiat vitae aeternae. Decima, impositio manuum cum benedictione sacerdotali, ad exemplum Christi, qui *Matth. 19.* legitur parvulis manus imposuisse. Undecima, unctio, qua Catechumenus oleo benedicto ungebatur in scapulis & pectore. Duodecima, abstinencia a vino & carnibus, ut animi Catechumenorum disponerentur ad dignius suscipiendum Sacramentum, de quo *Carthaginense IV. can. 85.*

De his ceremoniis latius videri possunt, *Rabanus l. 1. de instit. Clericorum, Bellarminus sup. & alii, qui singulas auctoritate Patrum stabiliunt.*

Inter ceremonias Baptismum concomitantes prima est, quod debeat conferri in locis ad hoc consecratis, quae antiquitus erant a templo distincta, & vocabantur baptisteria; jam vero intra templum aliquis ad hoc solet designari locus. Vide *Clem. Vnic. de Baptismo.* Ubi tamen excipitur casus necessitatis, in quo proles sine periculo non potest ad Ecclesiam deferri. Excipiuntur ibidem filii Regum & Principum; intellige juxta *Glossam* & alios superiorum, qui videlicet nulli alteri subiecti sunt: quamvis Nonnulli idem extendant etiam ad alios eminentes Principes; et si alteri subiectos. Et in *Rituale Romano Tit. de tempore & loco administrandi Baptismum* generaliter excipiuntur filii Regum & Principum magnorum, id ipsis ita depositibus. Secunda est, quod Baptismus conferatur

23.
Ceremonia
Baptismi
concomitante
105.

in aqua ad hoc pridie Paschatis aut Pentecostes per infusionem chrismatis aliasque ceremonias consecrata. Tertia, quod adhibeantur patrini; de quibus postea. Quarta, quod nomen imponatur, ut olim solebat in circumcissione *Luc. 1.* nullibi tamen legitur prohibitum illud commutare etiam propria auctoritate. Quinta, quod olim conserebatur in trina merione: nunc ferè in trina infusione.

24.
Ceremonie
Baptismi
consequentes

Inter ceremonias Baptismum consequentes prima est, osculum pacis, quo olim fideles Baptizatum tamquam fratrem salutabant. Secunda est unctio chrismatis facta in vertice baptizati, quæ in Ecclesia Latina est antiquissima, ut patet ex *Damao, Innocentio 1. Ambrosio & Hieronymo*: quos citat *Bellarmin. l. de Baptismo c. 27.* Christma verò debet esse novum sive istius anni, ut habetur c. *Si quis de alio, dist. 4. de Consecr.* Unde extra necessitatem illicitè in Baptismo adhibetur chrisma alterius anni. Quamvis ob difficultatem habendi novum possint Religiosi in partibus Indiarum uti veteri chrismate & sancto oleo usque ad quatuor annos ex concessione *Gregorii XIII.* apud *Rodriguez Tom. 1. q. 9. Reg. 9. 33. 4. 5. & Miranda Tom. 1. q. 43. a. 4.* Idem docent etiam hinc posse Sacerdotes uti veteri oleo & chrismate, donec advenerit novum, ob periculum mortis, in quo sunt jugiter parvuli in illa tenella ætate constituti. Adulti tamen extra mortis articulum non possunt adhibito veteri chrismate baptizari.

Tertiò, recens baptizatus seu Neophytus induebatur vestimento candido in signum innocentie & novitatis vite; illudque deferebat per octavam Paschæ, ac in ipsa die octava (quæ inde Dominica in Albis dicta est) deponebat. Cujus ceremonie vestigium adhuc manet in Baptismo adultorum, qui Romæ temporibus istis solemniter baptizantur. In Baptismo autem parvulorum Sacerdos operit caput infantis veste candida. Quartò, in signum accepti luminis fidei & gratiæ dabatur baptizato cereus accensus. Quintò, dabatur in Ecclesia occidentali gustandum lac & mel, ad infantie spiritualis significationem. Unde Dominica in Albis canitur: *Quasi modo geniti infantes lac concupisite.* Hæc tamen consuetudo exolevit, uti & altera de osculo pacis, item alia de lotionem pedum Neophytorum; ut ex Ritualibus & Pastoralibus patet. Et hæc de ceremoniis Baptismi adultorum. Parvulis autem baptizandis adhibebantur ex prædictis illæ ceremoniæ, quæ per ætatem licebant.

25.
Ad quid
deservias
Catechis-
mus infan-
tium bap-
tizantium.

Solum circa Catechismum parvulorum, qui antiquissimus est ac etiamnum simili ferè ritu adhibetur, est observandum, quod etiam parvuli in sua persona sint incapaces instructionis, utiliter tamen fiant ea, quæ Ecclesia observat. Nam in primis sunt

capaces ceremoniarum Catechismi quoad eam partem, quæ catechizandis imponitur nomen, & imprimitur signum crucis. Deinde susceptores infantium nomine faciunt professionem fidei, Symbolum & orationem Dominicam recitant, manumque capiti baptizandi imponunt, tum ut moneantur obligationis suæ quæ obligantur ad instructionem infantis; tum ut designetur obligatio ipsius infantis, veluti non minus obligati ad professionem fidei & religionis Christianæ ubi adoleverit, quam si propria voluntate Baptismum suscepisset.

Quod attinet suppletionem ceremoniarum Baptismi omittarum ab Hæreticis, difficile est jam adultos eam obligare, nec apparet idem consonum praxi: Unde & Varii Scriptores horum locorum istam obligationem negant. Et consonat *Philippus Revenius* in Constitutione sua ad omnes sibi subiectos in ditionibus Belgii confederatis directâ Anno 1638. in qua de hac re loquens ait: *Unctioes verò & reliqua ceremonie Ecclesie Catholice pro discretione Sacerdotum & levitarum suscipiendum poterunt suppleri.*

QUESTIO IV.

De Patrino in Baptismo adhibendo.

DICO I. In Baptismo solempni adhibendus est patrinus seu susceptor. Patet ex antiquissimo usu Ecclesie, cujus testis est *Dionysius Areopagita Ecclesiastica Hierarchia c. 2. p. 2. & c. 7. in fine. Tertullianus l. de Baptismo c. 18. & Aug. l. 1. de peccatorum meritis c. 34.* Patet etiam ex *Trid. sess. 24. c. 2.* ubi hanc obligationem supponit. Quod idem faciunt plura alia jura. Congruentia est, quod (ut ait *D. Thomas q. 67. a. 7.*) sicut in generatione corporali parvulis datur nutritus, ita in spiritali detur aliquis qui fungatur vice nutritis & pædagogi. Hinc etiam vocatur sponsor sive fideiussor, patronus seu patrinus. Eiusque officium est parvulum de fonte levare, ac in fide & moribus Christianis instruere. Quæ obligatio est gravis, ut docent Doctores cum *D. Thoma sup. a. 8.* quia unusquisque tenetur explere munus quod assumit. Deinde suscipiendo tacite promittit se id facturum. Cessat tamen ista obligatio, quando baptizatus creditur satis instrui à parentibus, pastoribus, præceptoribus aut aliis. Quæ ratione plerumque excusantur patrini in locis Catholicorum, ubi prædicta instructio sufficienter viget existimetur. Item cessat hæc obligatio, quando baptizatus semel sufficienter fuerit instructus: nam tunc non censetur amplius parvulus aut indigens pædagogo. Ita *Suarez ad art. cit. & alii.*

Dico